

„Голямото престъпление на комунизма не бяха само репресиите и убийствата – най-страшното престъпление на комунизма бяха масовите духовни убийства, бе това, че превърна целия народ в народ от страхливци, лицемери и двуличници, защото всички виждаха истината, помежду си шушукаха и псуваха, а по площадите викаха ура и гласуваха единодушно „за“ каквото им кажат... Душевното осакатяване е с дълги последици: ние още не може да се освободим от страха, от лицемерието и двуличието си.”

Това послание отправя писателят **Стефан Цанев** с четвъртия том на своите „**Български и хроники**”,

който обхваща периода на тоталитарния режим на БКП, и който тази неделя ви представям в

[електронната библиотека](#)

на

desebg.com

.

Авторът признава, че уж и той е съвременник на това време (през 1944 г. е 8-годишен, бел. ред.), очевидец и помнещ годините на комунизма и би трябвало всичко да му е известно, но се оказва, че много малко знае и му налага много да чете, търси и изследва.

„Оказа се, че комунистическата власт старателно е заминала следите на своите престъпления – не само „след това”, а още тогава – дезинформацията е майка на демагогията”, обяснява Стефан Цанев насаденото от пропагандата усещане, че всичко

Духовните убийства на комунизма

Написано от Христо Христов
Неделя, 06 Декември 2015 18:48

е било нормално, всичко се е знаело, а реалността и фактите са коренно различни.

Информационното затъмнение на българите, живели при комунизма е тотално, когато мнозинството българи са „приспивани“ с „добрите“ новини от сутрин до вечер, от раждането им до смъртта им.

Тези уточнения, които Стефан Цанев прави, са много важни, тъй като опитите за пренаписване на тази черна страница от българската историята и за старателното опаковане на т. нар. социализъм в удобна опаковка от страна на наследниците на БКП в политиката, образованието, висшите учебни заведения, медиите и институции като БАН не е спирало през последния четвърт век. За да може да бъдат манипулирани следващите поколения българи, които не са живели по време на тоталитарния комунистически режим на БКП.

Книгата на Стефан Цанев ще ви спечели и с емоционалния стил на автора. Известният творец постоянно е във връзка с читателя, въвежда го, коментира, предава му собствените си емоции и така го въвлеча в историята и не му позволява да излезе от нея бездушен.

Това е твърде различен стил от суховатите академични изследвания, но ви уверявам, че творбата му не отстъпва на изследванията на професионалните историци по две причини. Първата е, че той се нагърбва да опише един доста дълъг и наситен със събития период, който обхваща последните две години в Царство България, периода на комунизма и неговото отражение върху огледалото на прехода, нещо което никой изследовател до момента не е правил.

На второ място авторът използва солидно количество надеждни източници, чрез които обективно и достоверно представя доказателства и факти, които много често или са удобно спестявали от обременените с идеологическите си пристрастия историци, възхвалявали „завоеванията“ на партията до 10 ноември 1989 г. или просто предпочитат старателно да омаловажават.

Нещо повече, авторът използва и някои източници, които не са толкова популярни и известни. Един от тях са уникалните записки на бившия надзирател в лагерите „Белене“

Духовните убийства на комунизма

Написано от Христо Христов
Неделя, 06 Декември 2015 18:48

и „Слънчев бяг” край Ловеч Иван Панталеев. Става въпрос за две тетрадки (една за „Белене” и една за лагера край Ловеч), които Стефан Цанев получава от негова близка.

Разказът на този очевидец за престъпленията на режима в лагерите е потресаващ, защото той би трябвало да е от страната на властите, но написаното ще ви даде друга гледна точка, несъвместима с жестокостта на режима.

Съдържанието на четвъртия том на „Български хроники” е разделено по глави, като в тях описанието на представените събития е повече от обичайното, но това помага на читателя да се ориентира по-бързо в повествованието.

Специално внимание обръщам на главата, в която са засегнати първите години на промените и разбитите илюзии за истински промени. Там писателят представя не само хронология на събитията в страните от Източния блок, позабравена от поколенията, които тогава са свидетели или напълно непозната на по-младите, но и коментира твърде удачно някои от големите истини за неуспелия български преход към истинска демокрация.

„Ние всички видяхме как франкенщайнчетата на Тодор Живков свалиха създателя си, но те нямаха никакво намерение да отстъпят властта другиму, още по-малко на така наречения народ”, пише Стефан Цанев.

Той е категоричен, че 10 ноември 1989 г. изпреварва, а не ускорява хода на събитията. С други думи, ако не е бил този фалшив преврат, най-много след месец събитията са щели да пометат Тодор Живков и БКП.

Авторът връща историята към ключови моменти от първите години на прехода, когато именно столетницата се тресе от страх от възмездие и мисълта, че е възможно да загуби властта. Но в крайна сметка надхитрява новоизлюпените демократи още на Кръглата маса, където печели време, отлага, протака, за да стихне гнева, за да дойдат после едно по едно предателствата в СДС, разочарованието и умората.

Духовните убийства на комунизма

Написано от Христо Христов
Неделя, 06 Декември 2015 18:48

Това е времето, което авторът нарича времето на голямото лицемерие. От едната страна – преименувалите се в БСП комунисти безбожници, влезли в църковния храм със запалени свещи и кръстейки се невъзмутимо, а от другата страна новите демократи, повечето от които пръхнали се от нищото с гръмки обещания за промени, останали неизпълнени.

Писателят удачно цитира и свои интервюта от тези години, в които е изразявал критична позиция и посочвал грешки. А това е важно, за да не бъде припознат в групата на онези закъснели „съдници“ на времето, които тогава са говорили едно (или изобщо отсъствали или бездействали), а днес мъдро посочват какво е трябвало да се направи през 1992 г. и през 1997-2001 г., когато властта е в ръцете на СДС.

Останалото в книгата е силата на словото, което Стефан Цанев отдавна е показал, че притежава и го използва успешно и на страниците на четвъртия том на „Български хроники“.

Стефан Цанев, „Български хроники 1943-2007“, том 4, Книгоиздателска къща „Труд“, Издателска къща „Жанет 45“, последно допълнено издание, 2010 г., 485 страници, цена 14,99 лв.